

Patent dodatkowy
do patentu nr _____

Zgłoszono: 22.03.77 (P. 196811)

Pierwszeństwo: _____

Zgłoszenie ogłoszono: 09.10.78

Opis patentowy opublikowano: 15.05.1981

CZYTELNIA

Urzędu Patentowego
(Polska) Rzeczypospolitej Ludowej

Int. Cl.²

H03B 5/26

H03B 3/02

Twórca wynalazku: Jan Teslar

Uprawniony z patentu: Zakłady Radiowe im. M. Kasprzaka, Warszawa
(Polska)

Generator drgań sinusoidalnych RC

1

Dziedzina techniki. Przedmiotem wynalazku jest generator drgań sinusoidalnych RC jako źródło sygnałów pomiarowych, stosowany zwłaszcza na stanowiskach regulacji i kontroli w toku produkcji seryjnej urządzeń elektroakustycznych.

Stan techniki. Znane są generatory drgań sinusoidalnych zawierające filtry RC środkowo-zaporowe w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego lub filtry RC środkowo-przepustowe w obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego. Wspomniane generatory mogą być wyposażone w układy stabilizacji napięcia wyjściowego.

Spośród generatorów, w których układ stabilizacji napięcia wyjściowego sterowany jest z wyjścia detektora szczytowego połączonych z wyjściem generatora, między innymi znany jest generator opisany w polskim opisie patentowym nr 56617, w którym wykorzystuje się zmianę rezystancji wyjściowej wtórnika emiterowego, włączonego w pętlę dodatniego sprzężenia zwrotnego, która regulowana jest zwrotnie przez zdetekowany sygnał wyjściowy.

Ponadto znany jest również generator z opisu zgłoszeniowego nr P.182431, w którym stabilizację amplitudy uzyskuje się za pośrednictwem układu regulacyjnego napięcia zasilania generatora. Stabilizację amplitudy uzyskuje się w układzie, w którym wyjście generatora połączone jest poprzez prostownik w postaci detektora szczytowego z wejściem stabilizatora napięcia zasilania.

2

Istota wynalazku. Generator według wynalazku zbudowany na wzmacniaczu operacyjnym zawiera w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego filtr środkowo-zaporowy typu T zbocznikowane, natomiast w obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego włączony jest rezystor sprzęgający. Między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym układu generatora włączona jest dioda zbocznikowana dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie drugiej diody, o przeciwnej polaryzacji do pierwszej diody i kondensatora blokującego, zaś między punkt wspólny łączący drugą diodę i kondensator blokujący wyjście generatora włączony jest niesymetrycznie układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego.

W drugim rozwiązaniu generatora według wynalazku między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym układu generatora włączony jest dwójnik zawierający szeregowo połączenie diody i kondensatora blokującego, zbocznikowany drugim dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie diody, o przeciwnej polaryzacji do pierwszej diody i kondensatora blokującego, przy czym między punktami wspólnymi diody i kondensatora pierwszego dwójnika oraz diody i kondensatora blokującego drugiego dwójnika a wyjściem generatora włączony jest symetrycznie układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego.

Zaletą układu według wynalazku jest możliwość uzyskania, w prostym układzie przebiegu sinusoidalnego o bardzo małej zawartości harmonicznych oraz możliwość pokrycia całego pasma akustycznego jednym zakresem, przy płynnej regulacji albo możliwość skokowego wybierania żądanych częstotliwości. Ponadto układ według wynalazku charakteryzuje się niezależnością poziomu sygnału wyjściowego od częstotliwości i napięcia zasilania w szerokim zakresie.

Objaśnienie rysunku. Wynalazek zostanie objaśniony na podstawie przykładowych układów przedstawionych na rysunku, na którym fig. 1 przedstawia schemat ideowy generatora według wynalazku z niesymetrycznie włączonym układem detekcji, fig. 2 — schemat ideowy generatora z symetrycznie włączonym układem detekcji.

Przykład wykonania. Generator według wynalazku zbudowany jest w oparciu o wzmacniacz operacyjny zawierający w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego filtr RC środkowo-zaporowy typu T zbocznikowane R_1 , R_2 , C_1 , C_2 . W obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego włączony jest rezystor sprzęgający R_3 . Między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym układu generatora włączona jest dioda D_1 zbocznikowana dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie diody D_2 i kondensatora blokującego C_3 , przy czym między punkt wspólny łączący diodę D_2 i kondensator blokujący C_3 a wyjście generatora włączony jest układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego UD . Elementami detektora są diody D_3 i D_4 oraz kondensator C_4 . W celu ograniczenia prądu płynącego poprzez diody D_3 i D_4 oraz pojemności C_3 i C_4 włączony jest rezystor ograniczający R_6 . Kondensatory C_5 i C_6 odcinają składową stałą napięcia na diodzie D_1 od wejścia i wyjścia wzmacniacza. Rezystory R_4 i R_5 ustalają punkt pracy wzmacniacza operacyjnego.

W drugim układzie według wynalazku między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym układu generatora włączony jest dwójnik zawierający szeregowo połączenie diody D_1 i kondensatora blokującego C_3 zbocznikowany drugim dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie diody D_2 , o przeciwnej polaryzacji do diody D_1 i drugiego kondensatora blokującego C_3' . Między punktami wspólnymi diody D_1 i kondensatora blokującego C_3 oraz drugiej diody D_2 i drugiego kondensatora blokującego C_3' a wyjściem generatora włączony jest symetrycznie układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego UD .

Dla częstotliwości rezonansowej tłumienie filtru R_1 , R_2 , C_1 , C_2 jest maksymalne, przy jednoczesnym braku przesunięcia fazowego w tym filtrze, a więc ujemne sprzężenie zwrotne osiąga minimum.

W obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego włączony jest dzielnik napięcia zawierający rezystor sprzęgający R_3 oraz rezystancję dynamiczną diod D_1 i D_2 . Rezystancja dynamiczna diod D_1 i D_2 zależy od prądu płynącego przez te diody, który to zależy od napięcia na kondensatorze C_3 ,

a tym samym od napięcia wyjściowego, które podawane jest poprzez układ detekcji UD na kondensator C_3 . Wzrost napięcia na wyjściu generatora powoduje wzrost napięcia na kondensatorze C_3 , a następnie wzrost prądu płynącego przez diody D_1 i D_2 . Zwiększenie wartości natężenia prądu płynącego przez diody D_1 i D_2 prowadzi do zmniejszenia rezystancji dynamicznej tych diod, a tym samym zmniejszenia napięcia na wejściu nieodwracającym fazę wzmacniacza i w konsekwencji do zmniejszenia napięcia wyjściowego.

Wyższe harmoniczne przebiegu, powstające na nieliniowościach diod D_1 i D_2 , są tłumione w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego. Wartość składowych zmiennych na wejściach wzmacniacza, decydująca o wartości wyższych harmonicznych zależy od stosunku kondensatorów C_2 do C_1 , włączonych w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego.

Zmiany częstotliwości rezonansowej realizuje się za pomocą zmian współbieżnych rezystorów R_1 i R_2 włączonych w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego.

Zastrzeżenia patentowe

1. Generator drgań sinusoidalnych RC wykonany na wzmacniaczu operacyjnym, zawierający w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego filtr środkowo-zaporowy typu T zbocznikowane, a w obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego, **znamienny tym**, że obwód dodatniego sprzężenia zwrotnego stanowi rezystor sprzęgający (R_3) włączony między wyjście i wejście nieodwracające fazę wzmacniacza oraz włączona między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym generatora dioda (D_1) zbocznikowana dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie drugiej diody (D_2), o przeciwnej polaryzacji do diody (D_1) i kondensatora blokującego (C_3), przy czym między punkt wspólny łączący drugą diodę (D_2) i kondensator blokujący (C_3) a wyjście generatora włączony jest niesymetrycznie układ detekcji sygnału wyjściowego (UD).

2. Generator drgań sinusoidalnych RC wykonany na wzmacniaczu operacyjnym, zawierający w obwodzie ujemnego sprzężenia zwrotnego filtr środkowo-zaporowy typu T zbocznikowane, a w obwodzie dodatniego sprzężenia zwrotnego układ detekcji sygnału wyjściowego w postaci detektora szczytowego, **znamienny tym**, że obwód dodatniego sprzężenia zwrotnego stanowi rezystor sprzęgający (R_3) włączony między wyjście i wejście nieodwracające fazę wzmacniacza oraz włączony między wejściem nieodwracającym fazę a punktem zerowym generatora dwójnik zawierający szeregowo połączenie diody (D_1) i kondensatora blokującego (C_3) zbocznikowany drugim dwójnikiem zawierającym szeregowo połączenie diody (D_2) o przeciwnej polaryzacji do diody (D_1) i kondensatora blokującego (C_3'), przy czym między punktami wspólnymi diody (D_1) i kondensatora blokującego (C_3) oraz drugiej diody (D_2) i drugiego kondensatora blokującego (C_3'), a wyjściem generatora włączony jest symetrycznie układ detekcji sygnału wyjściowego (UD).

